Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһуҥ!

САҤА ОЛОХ

ХАҺЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 150 (6755). 1989 сыл. Ахсынньы 15 күнэ. ЧЭППИЭР. Сыаната 3 харчы.

Кыһыҥҥы агрономическай дьаһаллар

Тыа хаһаайыстыбатын төрүтүнэн сир оҕоһуута буолар. Үүтү, эть-долэтинэн сиртэн өлгөм үүнүүнү ылыы эрэ мэктиэлиир. Онтон ол почваны эрдэттэн тупсардаххха, интенсивнэй технологияны баһылаатахха, үлэһиттэр мастерстволарын уонна билиилэрин үрдэттэххэ, ыһыыны кылгастык сиэмэниң ыыттаххха, техниканы кэмигэр кичэллээхтик бэлэмнээтэххэ эрэ ситиһиллэр.

Бэһиэги оройуоммут, кырдьык, кураайы. Ол эрээри сиртэн туруктаах үүнүүнү ылбаппытын иннинэн быһаарарбыт сыыһа. Холобур, быйыл Карл Маркс аатынан уонна Эрилик Эристиин аатынан совхозтар гектартан ортотунан 13 центнер бурдугу. Холтобо хортуоппуй үүннэрээччилэрэ (салайааччы Н. Н. Новгородов) 100,7 ц хортуоппуйу үүннэрдилэр. Онтон киниллэри кытта сэргэстэһэ сытар Субуруускай аатынан совхоз бурдугу — 4,7 ц, хортуоппуйу — 53,9 ц хомуйда. Биир сиргэ-уокка, биир усулуобуйаҕа олорон тоҕо маннык аҥы-аҥы түмүктэр ситиһиллэллэрий? Субуруускай аатынан совхоз бурдугу уонна хортуоппуйу үүннэрээччилэрэ үлэлээбэккэ быыр куустан олорботохторо чуолкай. Ол эрээри быйылгын совхоз ыһыыга эрдэттэн бэлэмнэммэтэҕэ. Кыһын устата сирин оҕуруотчуттар агрономическай үөрэҕинэн сыллата хобуллубаттар, идэтийбит биэшэттэлэлэр суохтар. Ноһуому баалыгаҕа киллэрии, хаары чиҥэтии болдьоҕор ыытыллыбат, бастыҥ хаачыстыбалаах олохтоох суорт сиэмэ суох. Семенной инспекция бэрэбиэркэтэ көрдөрбүтүнэн, бэрэ сиэмэ 33 бырыһыана кирдэрэнэн кондиция көрдөбүлүгэр эппиэттэбэт. Сиэмэ хортуоппуй синтигиигэ, онтон сиэттэрэ буорту буолууга сылгыны таһаарыллар. Итэ барытын иһин эппиэттиэ күһэлэбэһинэй агрономиигэҕа икки сылга үстэ уларыйда. Маннык усулуобуйаҕа өлгөм үүнүүнү хайдах ылыахтарай?

Республика бастыҥ хаһаайыстыбаларыгар, холобур, «Өктөм» совхозка сиэни оҕуруотчуттар баһыылаҕа хаары бастакы чиҥэтиини күһүн кыстыга хаар түһүүтүттэн саҕалаан кыс устата икки-үс төгүл ыыталлар. Органическай уоҕурдууну гектарга 40-60 т итэҕэйэ суоҕу киллэрэллэр. Итинник үлэ бэһиэги бастыҥ да көрдөрүүлээх совхоздарбытыгар тэриллибэт.

Бэһиэги совхоздар хааны 26100 гектарга, ол иһигэр 6800 гектар баалыгыга, чиҥэтиэхтээхтэр. Ол биир да совхозка саҕаланэ илик. Бары эрдэ, саас кыдьыны сылыйыыта чиҥэтиэхтэр диэн ситиһиллээхтэр. Өссө тыныынатыгар тоҥна балбааҕы киллэрии, үлэһиттэргэ агрономическай үөрэҕи ыытыы, сиэмэни кондицияларыгар тиийэ эрээстэһин, холбоһор техникаһы, трактордары өрөмүөннээһин үлэлэрэ күүтэн турдахтара. Итини барытын бииэ гэммиэ, «хааллан сылыйыыта», үмүрү тутар кыаллыбата чуолкай.

Бэйэни үбүлээнигэ, бэйэни толуйууга киниилэн сибэстээн үлэ тэлэбүрдэрэ, үлэ түмүктэрин тэн быһаччы тутулуктаныллар. Маны хас биирдии үлэһит үчүгэйдик өйдүөтэ. Онон ассыыты толору анализтаан, сыыһалары, көтүттүүлэри учуоттаан технологическай карталар, аренднай бэдэрээттэр дуогабардара бу кыһыҥҥы кэмҥэ чочуллуохтаахтар, бастыҥ нэһилэй звенолар састааннара чуолкайданан бигэргэниэхтээхтэр. Бу үлэҕэ эмиэ бытаарыллар тахсан эрэллэр.

Мистэлээргэ техниканы өрөмүөннээһин, бэлэмнээһин билиммэттэн тэрийиэххэ. Бастыҥ технологияны билиини киэҥник тэнитиэххэ. Маныаха бары агрономическай дьаһаллар оройуоннааҕы производственнай-кооперативнай холбоһук управлениетын сүрүннээн ыытыллыахтаах. Холбоһук кылаабынай агронома М. Н. Павлов тыл-өһө хас биирдии сири оҕуруотчукка тиийэ охсоро наадалаах.

Түмүктээн эттэххэ, кыһыҥҥы бириэмэҕэ эһиилги үүнүү дьылҕата быһаарыллар. Онон бары хаһаайыстыбалар салайааччылара, агрономнар кыһыҥҥы агрономическай үлэлэри болдьоҕор толороллоро эрэйиллэр.

«Якутагропромстрой» МПМК-тын Д. Д. Адамов салайар комплекснай бирибэдэтэ 12-лээх кварталы ыччат олорор дьиэни государственнай комиссияҕа туттарда. Билигин бирибэдэ икки звенота үһүс дьиэ тутуутугар күүрээннээхтик үлэлииллэр. Бирибэдэҕэ төһүү үлэһиттэринэн эдэр ыччаттар буолаллар.

В. Ф. Бояркиов орто оскуоланы бүтэрээтиттэн үһүс сылын солуотуниьу гунан үлэлиир. Кини биригэдиир В. В. Борисов звенотугар биир тутаах үлэһит.

Снимокка: Владимир Бояркиов тутуу площадкатыгар.

П. Оконешников фотота.

СҮРЭХ БИИРГЭ ЫАЛДЬАР

Оройуон олохтоохторо армян норуотугар доҕордуу илиилэрин ууналлар

Оройуон үлэһит дьоно сир хамсааһыныттан улахан алдьархайга түбэспит бырааттыы Армениҕа көмөлөрө күнтэн-күн кэҥээн иһэр. Ол курдук, ахсынньы 13 күнүн түмүгүнэн 700412 №-дээх счеккэ барыта 13 тыһ. солк. кэриҥэ үп киллэриллиитэ. Өссө ахсынньы 10 күнүгэр Чурапчытааҕы народнай театр, Чурапчы орто оскуолатын VIII «г» кылааһа, о. д. а. коллективтар бэйэлэрэ хомуйбут үптэрин туттарбыттара. Эмиэ итэ күн пенсионер А. Н. Саныыкова 40 солк. көмөҕө ыыппыта. Пенсионер Е. Н. Габышев бэйэтиттэн 100 солк. харчыны киллэрэн туран, сир хамсааһынын түмүгэр тулаайах хаалбыт оҕону иитэ ыларга баҕатын биллэрдэ. Итэ курдук атын даҕаны биирдиилээн дьон тус бэйэлэрин үптэрин сбербааҥҥа туттардылар, туох кыаллларынан көмөлөһөргө бэлэмнэрин биллэрдилэр.

Эрилик Эристиин аатынан совхоз 7400 солк., «Мугудай» совхоз 3500 солк. сир хамсааһыныттан эмсэҕэлээбиттэргэ көмөҕө ыыттылар.

Н. ПОИСЕЕВ.

x x x

Сир хамсааһыныттан улаханнык эмсэҕэлээбит бырааттыы армян норуотугар көмөлөһөргө оройуон олохтоохторо, оҕотуттан кырдьаҕаһыгар тиийэ, бэлэмнэрин биллэрэллэр. 700412 счеккэ үбү киллэрии уонна баһылыканы ыытыы салҕанар.

Чурапчы аҕыс кылаастаах оскуолатын үөрэнээччилэрэ 118 солк., онтон учууталлара уонна техническэй үлэһиттэрэ 200 солк. хомуйдулар. Оҕолор сир хамсааһыныттан эмсэҕэлээбит биир саастыылаахтарыгар истиҥ тыллаах суруктары сэргэ үөрэх тэриллэрин хомуйан баһылыка оҥордулар. Бу акцияҕа ордук активнайдык эдьиийдии-балыстыы Агаша уонна Гуриана Монастыревалар, Лиза Макарова уо.д.а. кытынныллар.

x x x

Оройуоннааҕы Культура дьиэтин үлэһиттэрэ маныаха аналлаах митинг оҥорон, сонно тута икки күннээх хамнастарын биэрэргэ быһаардылар, 250 солк. Армянскай ССР-га почтанан ыыттылар.

x x x

Сылаҥ Уһун Күөлүн олохтооҕо Карл Иннокентьевич Слепцов биир ыйдааҕы пенсиятын — 25 солк. алдьархайы оһоруунуга анаан ыытта.

«СО» корр.

СЫЛЛААҔЫ БААР

Субуруускай аатынан совхоз Болтоҥотооҕу отделениета государствоҕа үүккэ сакааһын толордо. Сыл уон биир ыйыгар барыта 598 тонна үүт туттарыллан, сыллааҕы пирбин ылылынна.

Үрүҥ илгэни дэлэтээччилэр сыл мантаҥ хаалбыт кэмигэр былааны таһынан 34 тоннаны соҕотуолкалымыр соҕуктаахтар.

А. СЛЕПЦОВ.

Ыччат фермата өйөбүлгэ наадыйар

— Отделение үүтү туттарыы сыллааҕы былаанын ыраатынан толорбото. Государствоҕа 80-ча тонна кэстээхпит, — диэн кэпсиир Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хадаардааҕы отделениетын управляющайа Петр Павлович Тарасов.

Кырдьык, Бэрэ фермата, Куйһума I, Куйһума II фермалар үүтү ыаһын былаанын ыраатынан толорботулар. Олортон биирдэстэригэр — Бэрэҕэ сырыттыбыт.

Сүөһүлэрин аһата сылдьар кэмнэрэ эбит. Ферма старшайа Мария Егорова — орто оскуоланы быйыл бүтэрбит сүрдээх эдэркээн кыыс. Наставнигынан Саха АССР Верховнай Советын депутата Мария Егоровна Спиридонова анаммыт. Кини билигин тиргэлэри көрөр-харайар.

Старшай кэпсээнигэр комсомолкалар дьиэтэ быһылаах, дьүүлүлэрин ыгыыттаата. Манна Матрена Сокольникова, Фенда Ксенофонтова, Федора Осипова, Сарыы Титова — бэһиэ буолан ыанньыксыттыллар. Ыанардыыннамматтын 107 ынахтаахтар.

Комплекс иһэ ыраас буолан, ынахтар туулэрэ өҥнөрө үчүгэй. Үс ынах төрөөбүт. Үчүгэйкээн бэйэлээх үүт айах ньирэйдэр нус-хас утуктуу нускуспуттар. Уута-хаара кэлэн, ТСН үлэлээн, комплекс, омос көрдөххө, толору ыыаҕынан үлэлиир курдук. Ол эрээри...

— Тымныы 40 кыраадыска тиийдэр эрэ ТСН лиэнтэтэ сап диэнэттэн саҕалаан тоҥмутунан барар. Ону сылаас ууну кутан ириэрэллэр. Туберкулез содулугар икки сыл сүөһүнү кэстаппатах хотон тупсарыллыбыт, оҥоһуллубут ахан курдук да, син биир олус тымныы, — диир ферма старшайа.

Комплекс итиитэр систематын «Агропромэнерго» үлэһиттэрэ бэрэ түбүгүрэн таһмыттара. Ол эрээри нотельнайтан сотуох баттааһын бэриллибэт. Ньирэй туруохтаах миэстэтэ тоҥор кутталлаах.

Фермаҕа синньэс тоҕо суоҕун ыйыппыкка управляющай: «Сиилэһэ икки күн субуруччу массыына ылылан мэлийдим. Массыынаны совхозтан диспетчер ниэгэ эрэй бэрбэкэн туруорсан ылабыт. Анардас тэрээһин суоҕуттан бэар-сиилэһи кыайан аҕалбакка оҥорор кыһыылаах», — диэн быһаарар.

— Үс ынах тэрээтэ. Өскөтүн үчүгэй аһылыкка туралларэ буоллар, күнүгэ хас биирдиилэриттэн 23-түү — 24-түү килограмм үүтү ылыахха сөп этэ, — диир наставник Мария Егоровна Спиридонова.

— Эдэр ынахтаргыт үүттэрэ хайдах буолсунуй?

— Ыарыы туран, комплекс ынахтара эстибиттэрин кэннэ маннынаты санардыыга сыһыстарыы таҕыста диэ сиһынабыт. Совхоз тиэтэлгэ түбэһиэх сүөһүнү атыылаһыыта мөлдьөх буолбатах. Бэл Мэҥэ-Хаҥалас оройуона соҕотуоһкаҕа туттарыахтаах сүөһүтэ атылааһыллыбыта. Онон айах эрэ аҕаата буолар мөлтөх ынах аҕыйаҕа суох. Бу биһиги көрөр 72 тиргэһэбитин кини кэтэйинэн сол. Төрөөтөххорууэ-ууһаатахтарына, туруктаах ыанньыгы ылларбыт диибит. Итэ кэскиллээх дьыала кыһамньыны ууран үлэлиири эрэйэр, — диэтэ Мария Егоровна.

— Корм цехпыт суох. Ынахтарбыт 3,5 кг оккокыра кээһиэрбэбү эрэ эбиилэллэр. Сиилэһи быслакка сиэтэрбит буоллар, үүт ыама син эбиллиэ этэ. Аһылыгынан хаачыйыыты олох мөлтөх, — ферма старшайа кэпсэтиини түмүктээтэ.

Бэрэ ферматын кыһалҕата итинэн эрэ бүппэт. Үлэһиттэр түмсэр миэстэлэригэр кыһыл муннук суох. Культура дьиэтин директора Н. Н. Ноев үп, харчы көрүллүбэккэ кыһыл муннугу оҥорботох. Ыччат комсомольскай фермаҕа аныахха диэри кыстык сыала-соруга боччумнаан туруоруллаилик. Совхоз коммунистарын аспыт отчуоттуур быыбардыыр мунньахтарыгар Хадаар отделениетыгар үлэһиттэри политическай, экономическай үөрэтээһиннэгэ хааллы баара критикаламмыта. Онтон соптоох түмүк оҥоһуллубут диэн этэр кыах эмиэ суох.

Ол эрээри ыччат-комсомольскай коллектив эйэлээхтик, түмсүүлээхтик үлэлиир, халлыаттан тахсан, үчүгэй үлэлээх коллективтар ахсааннарыгар киирэр баҕата улахан. Ону бэйэлэрин сыыһаларын-алҕастарын өйдүүлэриттэн, аһаҕастык кэпсэтэллэриттэн көрдүбүт. Итэ коллектив оҕанаа өттүнэн чэбдигин, доруобайын көрдөрөр.

Бэрэ комплекса сыарҕа үрдүттэн олорор. Өссө итиитэр система тоҥор кутталлаах. Маныаха совхоз салалтата суһал көмөнү оҥороро, бэйэлэрин инициативаларынан үлэлиир орто оскуола быйылгы выпускниктарын бары өттүнэн өйүүрэ, кинилэргэ соптоох үлэлиир усулуобуйаны тэрийэрэ наада буолбут.

Семен ПОПОВ.
(Бэһиэги салаа корр.)

Уобаластааҕы XXXV партийнай конференция делегаттара

ӨССӨ ТЭПТЭН ҮЛЭЛИЭҔЭ

Георгий СИВЦЕВ — *Очерк*

АНАТОЛИЙ Васильевич хас сарсыарда аайы үлэтигэр лон-балчы барар бэйэтэ, бүтүн эрдэлээтэ. Киин хайаҕа да бүгүн үһүтэ костүбэт, хата күн ахсын өссө эбиллэн иһэргэ дылы түбүгү, үлэни, айаны-сырыыны өйүгэр хат-хат бэрийэр.

«...Хомуур үлэтигэр үтүрүттэрэн, сүөһүгү барытын хотонтон киллэрии тардыллаары гынна. Билиҥҥи үһүн, ыыбычыын миэстэлэргэ күннэтэ сырыттахха сатанар. Этэргэ дылы, оперативнайдык дьаһайдахха, дьону түмнэххэ, алын сүһүөх салайааччылар эппиэтинэстэрин салгыы үрдэттэххэ табыллар... Холобур, итинник Кыыдал учаастагар үлэ уопсай кэмэҕэ олус улахан. Онно хас биирдии үлэһиккэ 17-лии, 18-тыы сүөһү тиксэр курдук. Ону туоратыыга тэскиллэххэтик ылсыахтаахпыт...» Итинник курдук сананы-санаан, Анатолий Васильевич, хотуоратыгар олбу биттархай үлэни үнүрүтэн, сарсыарда эрдэттэн Кыыдаллаата.

Кыыдал... Кыыдал — Субуруускай аатынан совхоз үһүк учаастага. Анатолий Васильевич бөөр күннээх өрө саҕа, кыһыхара буолбут кэмэ ырыаҕа ылланар сиэдэрэй айылгалаах Түөйэ үрэҕиттэн. бу Кыыдалтан саҕаламмыта. Оттон киин баадьоно бу курдук бэйи-талым сир түбүнан урут өссө ыһынна илик саҥа ырыаны айаахтара. Бу сир барыта быһаҕыс бадьон туһатыгар туруорар. оҕо дьоч олоҕун. быһыытын-майгытын уларыйа түүһэхтээх дьоннортон биирдэстэринэн А. В. Ефремов буолар. Бу учаастак олоҕо-

дьаһаҕа, үлэтэ-хамнаҕа кэнники кэмнэргэ араас муҥнаахтарга кэпсэтии эргийэр киинигэр турулааҕата. Дьиҥнээх онҥук даҕаны буолуохтаах этэ. Бэһүөлэктэри бөлөҕүүгү ухханнар Кыыдал улаханнык айгыраабыта. Бэйэтэ даҕаны кыра бөһүөлэк сорох дьиэтэрэ киниэхэ кэһэрүллүбүттэрэ, оскуолата. балыыһата сабыллыбыттара. Сылгах аҕыйах

рыы, эгэлэ-элбэх эрэдээнтэрин ыйса киэһээкэ диэри быһаарсыбыта. Ол да кинини сөҕөн эстэнипэбиттэҕэ. Өр сылларга колхоз, совхоз салайааччытынан үлэлээбит үлэтин сүрүн кэрдээбуҕа, стилэ — дьиэлэнэ оперативнайдык, эмэстэтигэр сылдьан коллегиальнайдык быһаарыы. Мин санаабар, бу буолар А. В. Ефремов салайааччы быһыытынан

лий Васильевичка даҕаны оннук кыахтар, түгэннэр элбэх баллара. Суох кини ол суолунан барбытаҕа. Туох баар өтөҕө, үлэтэ торо-бут буорутар, дойдутугар тарда турара.

Кэлин сирэ тантала өссө 50-с сылларга саҕаламмыта. Агроном идэлээрин билан командира биир нуучча уолунуун киниэхэ дьиэлэнэ кэмэ хаһаайыстыбатын тэрийэр.

тыктар улахан сүгүтэ суох түмүктэммиттэрэ. Быйылгы кыстыкка даҕаны сыл тахсар бэл баар. Алтынныы, сэтинньи ыйдарга көмчөлээһин, киһэнэтин буолуу режимэ туһулунна. Билигин 2 кормоцех тиганичгин үлэлиир. Совхоз эти, үүтү, түүлээҕи государствоҕа туттарыы сылларгы былааннарын толорор кыахтанна, экономика өртүгэн

ыллаах ферма чөйдөөн хаалбыта. Дьэ, итинник нэһилиэстибэни туппута совхоз директора. Онтон ылла уонча сыл ааһа оҕуста. Анатолий Васильевич бу кырыы сиргэ совхозка сүөһү аһылыгын бөҕө базатыгар кубулутар сыаллаах үлэни ылар. Ону барытын эрадьиэстээн энэкэ, сүрүн сүрүннэрин аһынаахха, оҥ түөлбэлэрдээх Түөйэ, Наммара үрэхтэрин, киһилэр ангаатмугаат аласпарын хадуһалара киэҥник күрүөлэннэ, Лаҥкыны, Чырыдаайы сайылыктара саҥардааллаан олоҕулуннулар, бөһүөлэккэ киниэхэс уопсай дьиэ, сүөһүнү уотар площадка тутуллуннулар, үрдүк кууруулээх линия тардылынна, о. д. а. Итилэр барыта совхоз экономиката бөҕөргөтөргө улахан төһүүнэн буолуохтара. Бэйэтэ мэннэ эрбэх от оттонно, ол түмүгэр совхоз эти, үүтү оттуулаатын былааннарын толорор кыахтанна.

Директор бу сырыытыгар Кыыдал кыһалҕала-

үлэтин сүмэтэ. Маныаха атыттар үөрэниэх, туһаныах айылаахтара бэрт элбэх. Ол туһунан опыттаах салайааччы бу курдук этэр: «Мин эдэр эрдэхпиттэн салалта демократическай, коллегиальнай стилин тутуһабын. Ол билигин, дьэ, оруобута сөп түбэстэ. Тутаах, олох кэрдэххэ быстах даҕаны боппуруостары алын сүһүөх салалтаҕа тирэҕирэн быһаарар ордук тахсыылаах буолааччы. Биһиэхэ дирекция, отделениелар советтара, атын да сүбэ холбоһуктар утумнаахтык үлэлииллэр».

Кистэл буолбатах, уопсай саба тарыйан дьаһамсыйыы сабыдыалыгар, салайар үлэһиттэри олоҕу сутан үлэлэппэккэ, үөһэ-аллараа тутуу баара. Ол түмүгэр тыаҕа үөскээбит дьоҕурдаах салайааччы оттон оройуон киинигэр, оттон оройуон салайааччылара куоракка ииирэн таас дьиэ ылан олохторун карьераларын түмүктүөхтэрин курдук өйдөбүл үөскүүр сылдьыбыта. Анато-

га сорудахтаабыта. Ол Саратовскай уобаласка этэ. Анатолий Ефремов ол сылдьан икки сыллаах политшкола эмиэ үөрэнэрэ. Бэриллибит сорудах чиэстээхтик толоруллубута. Уолаттар помидор, огурсу, арбуз, тэрдүтэр астаахтар үрдүк үүнүүлэрин хомуйбуттара, элбэх сибиниэнэ иитиитигэр. Кинилэр сулууспалара часть командирын Махтал суругунан бэлиэтэммитэ.

Армияттан эргиллэн, СГУ тыа хаһаайыстыбатыгар факультетын бүтэрэн учуонай зоотехник аатын ылбыта.

x x x

Быйыл совхоһун рабочайдара, специалистара директордарынан хаттаан быыбардааттылар. Итинник мээнэ буолбатах. Анатолий Васильевич бу хас ыыт кураан сылларга дьону түмэн дойдуга уонна оройуон тас өртүгэр оттооһуну маневрдаан тэрийэн общественнай сүөһүнү аһылыгынан сопотоохтук хааччыйбыта. Ол да инин ыараханы кыс-

балачча бөҕөргөөбүт хаһаайыстыба быһыытынан сыаналанаҕ.

Кинини хайҕаан да, хаалланарга тиийэ арыаахха диир кэм үурэйдэ. Уу буолан бэрэн ситэйдээх диэбиккэ дылы, хайа бэҕарар мэсыбат, тиһэххэ сыстар боппуруостар хайна барыахтарай? Олнуктарынан Субуруускай аатынан совхозка социальнай сайдыыга, арендаҕа бэдэрээти олохтооһуҥҥа сыһыаннаах боппуруостар буолуохтара. Ол уонна кинини былааннар түстэрыныан Анатолий Васильевичтан ыйыппыппар, итинни, халыҥ тааһтаах ачыкытын өрө анньан кэбиһэ-кэбиһэ, кэпсиир олор-бута.

— Кэлэр сылга арендаҕа бэдэрээти салгыы олохтуохпут. Салалта аппаратын аҕырыгар тиийэ сарбыйан дьону бэдэрээккэ киллэриэхпит. Бу боппуруос алын коллектив-тарга эмиэ туруорулунна. Маныаха көҕүллээччилэр баллар. Быйыл Павловтар, Кривошапкиннар

дьиэ кэргэннээр арендаҕа бэдэрээккэ күһаҕана суохтук үлэлииллэр. Бу күһүҥҥүгэ Болтоноко В. Ф. Платонов дьиэ кэргэнэ 40 сүөһүнү бэдэрээттэрэргэ быһаарыммыттара. Совхоз сылгыһыттара коллективнай бэдэрээтинэн үлэлииллэр. Кыылы иитээччилэр эмиэ дуогабар түһэрсибиттэрэ.

Оттон арендаҕа сиргэ үлэлиир — саамай улахан, уустук дьыала. Совхоз балансатыгар баар бары ходуһалары, мэччирэҥ сирдэри тус-тус арааннаан эмиэ кэмнэргэ уонна онтон тэбэ оту ылыаххар сөптөөҕүн чуолкайдаан баран сиргэ «ыһыахха» сөп диэн санаабыт.

Иккиһинэн, биллэн туран, бырамэ көрдөбүлүн быһыытынан совхоз социальнай сайдыытыгар былааннаахтык үлэлиэхпит. Быстахтык ыллахха, эһиил Кыыдал учаастагар тутуу барыаҕа, телефон киллэриллиэ, Хатылыыга 27 миэстэлээх балыыһа тутуллуо, 95 миэстэлээх таас детсад тутуута саҕаланна. Ону таһынан култуура тутуутун докумуоннара оҥоһуллан бүтэн буолла. Атын да былааннаах элбэхтэр.

Сотору туттааҕыта оройуон коммунистара сүүрбэттэн тахса сыл араас эппиэттээх учаастакка салайааччынан үлэлээбит А. В. Ефремовы уобаластааҕы партийнай конференцияҕа делегатынан талбыттара. Кини онно бэйэтин совхоһун экономикатын бөҕөргөтүүгэ, социальнай сайдыытыгар, хаһаайыстыбаннай реформаны олоххо киллэриигэ практическай көмөнү, сүбэни ылыаҕа, өссө тэптэн үлэлиэҕэ.

Георгий СИВЦЕВ.

✦ ДЕМОКРАТИЯ СУОЛУНАН ✦

КОЛЛЕКТИВ ИТЭҔЭЛИ СҮКТЭРДЭ

В. Е. Ефремов, үөрэх, үлэ оскуолатын ааспыт балачча үчүгэй киһи, оройуоннааҕы сибээс узелын начальнигынан быһыыта баччаларга ананан, кэлбитэ. Советскай Армия кэккэтиттэн демобилизацияланан гражданскай авиация Омскайдааҕы летнай-техническэй училищетыгар үөрэнэ киирбитэ. Училищены ситиһиилээхтик бүтэрбит радиотехник идэлээх эдэр специалист Тиксигэ үлэҕэ анаммыта. Үлэлии-үлэлии кэтэхтэн үөрэнэн Киевтээҕи гражданскай авиация инженердэрин бэлэмниир институту бүтэрбитэ. Бииһиги оройуоммутугар кэлиэн иннинэ уон сыл Бастаахтааҕы ЭТУС начальнигын солбуйааччынан үлэлээбитэ. Дьиэнэн комсорга, бөһүөлэктээҕи Совет депутата буолан общественнай олоххо активнайдык кыттыбыта, дьону кытта үлэҕэ үһүйүллүбүтэ.

Сибээс узелыгар кини кэлиэҕин кытта сотору буолаат коллектив хаһаайыстыбаннай ахсааныгар киирбитэ. Кулуп тутартан хамнаһы төлөөһүн саҥа системата олохтонно. Итиннэххэ кырата сыл аҥара курдук бириэмэни эрэйэр бэлэмнэниини үлэ ыытыллыбатах этэ. Быстахтык ыллахха, ордук матырыйааллар батарыллыбатахтара, уруккуу нэстэн-күүстэн босхоломмуттара. Итинник ыраахан балаһанньалаах коллектив үлэтин туохтан саҕалыан тэриниэр туһунан начальник бэйэтигэр былаан оҥостубута. Итин туһунан коллектив начальнигы быыбардаммар уопсай мунньахар отчуоттаата. Быстахтык ыллахха, экономическай сулууспа, рабочайдары экономическай үөрэхтэринин күүһүрдүллүбүт. Кадрдар квалификацияларын үрдэтиигэ кэккэ үлэлэр ыытыллыбыттар. Үлэһиир, олорор усулуобуйаны тупсарыыга болҕомто ууруллубут.

— Миэнин начальнигыйа хаалларар түбэлтэтигэр маныыттары оттором эрэ диэн саныыбын. Бастаахтыҥан, итиҥ саҕаламмыт үлэтэрэ салгыы өссө күүһүрдэн ыытыах-

пыт. Иккиһинэн, оройуон 2000 сыллааххха диэри социальнай - экономическай сайдыытын былааныгар сибээс өҥөтүн кэҥэтиигэ бэлиэтэммит үлэлэри толорууга күүһү түмүөхпүт. Ол үс түһүмэҕинэн ыытыллар тиһэн ыраатыллан, быһаарыы бигэргэтиллэн турар,— Василий Егорович бэйэтин программатын кылгастык билиһиннэрэр.

Коллектив дьыала эс дьиэтин үчүгэйдик билэр буолан кэпсэтиигэ активнайдык кытынна. 10 киһи тыл этэ. Быыбарга бэлэмнэнэн үлэлэтиллибит рыаһыыка эмиэ хас да этии киирбит.

— Телефон сааханналыытын туоратыыны хонтуруоллааһыҥ отделение начальниктарыгар биһаччы сүктэриллиэ. Мочтердар үлэлэрэ кинилэр докладнойдарыгар олоҕуран сыаналаныаҕа. Мин санаабар, ЛТЦ уонна сибээс узелын холбоон, биир бөдө коллектива тэрийэр наада,— диэн ЛТЦ начальнига Е. П. Тихонова этиитин бары өйөө-

түүлэр.

Үлэ оҥорумтуотун үрдэтиигэ бэрт кыраттан да тутулуктааҕа үгүс буолааччы. Бу да сырыыга рабочайдар үчүгэйдик үлэлииргэ баар мэһэйдэрин элбэҕи эттилэр. Холобур, күнү быһа олорон үлэлиир телеграфистар коммутатора күүскэ кирүү-харайыы неадалаҕын туруорустулар, үгүстэр спец-таҥас туһунан эттилэр. Почтальоннар оттүүларыттан элбэх критика Чурапчы сельсоветын бадыраһыгар этилиннэ.

Тыл этээччилэр бука бары начальник Ефремов үлэлиир кыахтааҕын, киниэн кытта үлэлииргэ баҕалаахтарын биллэрдилэр. Быһаан туолуутун, үлэхамнас туһунан күүстэнэн интэриэһиргииригэр, аваансыттаан үлэлииргэ үөрэтиитин бэлиэтээтилэр. Рабочайдартан ирдэбили күүһүрдэргэр эттилэр.

Начальнигы быыбардааһын кистэлэҥ куоластааһынынан ыытылынна. Онно коллектив 109 чилиэниттэн 108-һа кыттыыта уонна куоластаанын Василий Егорович Ефремов эһиэ 100 бырыһыан биирдиэн.

М. МИХАЙЛОВА.

Светлана Трофимова (снимокка) орто оскуоланы бүтэрээт, «Чурапчы» совхоһу кытта дуогабардаһан Улахан Күөл учаастагар үлэлии тахсыбыта. Билигин «Кэскил» фермаҕа 38 ынахы сүөһүлүү көрөр.

П. ОКОНЕШНИКОВ фотота.

БИҺИЭХЭ ЭППИЭТТИИЛЛЭР

Хаһыат бу дыыл сэтинньи 24 күнүнээҕи №-гэр «Үчүгэй куһаҕана суох буолбат диэбит курдук» диэн тоболоох пенсионер И. Хохотанов суругу бэчээттэммитэ уонна Чурапчы сельскай Советын исполкомугар дьаһал ылыы ыыталлыбыта. Онуоха исполком председателэ А. А. Захаров маннык эппиэти киллэрдэ.

«Суруйа кирдьыктаах. Вуор кутуллаан үрдэтиллибит Карл Маркс аатынан уулуссаны сатыы дьон туоруулларыгар анал оҥоһуу кэллиэ тутаарымыны мыттарбатахпытыгар сельсовет оттуттан бэлэмэримы тахсыбытын билиннэбит. Карл Маркс аатынан уулусса уонна Ленин аатынан уонна Октябрьскай уулуссалар бэһэ охсуһар сирдэригэр дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениетын үлэһиттэрэ киирииллэри оҥордулар».

Актив семинара

Дириэнгэ аспыт субуотаҕа Эрилик Эристиин аатынан уонна Карл Маркс аатынан совхозтардааҕы идеологическай актив семинара буолан ааста.

Семинарга ыҥырыллыбыт тутуу үөрэтиилэригэр идеологическай үлэни саҥардан тэрийэр соруктарын туһунан лекцияны ССКП райкомун идеологическай отделын сэбиэдиссэйэ Е. А. Сидорова оҥордо. Ону таһынан кэрдэрэн агитацияны тэрийиигэ, арендаҕа бэдэрээти олохтооһуҥҥа ССКП райкомун инструктордара М. Б. Дьячковскай, С. И. Яковлев, лекционнай пропаганданы уларыта тутууга «Знание» общество оройуоннааҕы тэрилтэтин бырааблыанньатын эппиэттиир секретара Н. В. Иванова уо. д. а. лекциялара истилиннэ.

«СО» корр.

КИҺИ уонна СОКУОН

ОБЩЕСТВЕННАЙ ОТДЕЛ ТАҺААРЫЫТА 6

Оҕолору «көҥүл» ыыттахха

ЫЛЫЛ муус устарга «Кыым» хаһыат корреспондена Е. Находкина, биһиги оройуоммутугар сааастарын ситэ илик оҕолору кытта ис-тэр-сэртэр үлэ хайдах турукталарын билсиһэн баран, «Күлүҥкэ имнэнэр сатаммат» диэн проблемнай ыстатыйаны суруйбутун бары сөбүлээн ааҕыллыбыт.

Ол да кэнниттэн балаһыанньа уларыйбата. 1987 сылга оройуон 20 оскуолатыттан 6-гар холуобунай буруй оҥоһуллубут эбит буоллаҕына, быйыл 8-гар тахыста, СПТУ-ҕа биир түбэлтэ. Ис дьыала отделыгар учуокка турар оҕо былырыыҥҥытааҕар 7-һэн элбээтэ. Кинилэри таба суолга киллэриигэ, учуоттан устууга үлэ барбатын кэриэтэ. Арай Хадаар, Арылаах аҕыс кылаастаах, Чурапчы орто оскуолаларыгар, интернат-оскуолаҕа ханнык эрэ сэҕалааһыннар баар курдуктар. Сорохтор «учуокка турар» диэн хара мэҥи үстүү-түөртүү сыл устата соһо сылдьаллар. Сыл устата 8 үөрэнээччи общественнай миэстэҕэ арыгы иһэн итирии турукталах милиция аҕалылыннылар. От ыйын 9 күнүгэр Чурапчы орто оскуолатын үөрэнээччилэрэ Герасимов Андрей, Соколов Сергей түүн 12 чаас саҕана Сидоров Алешаны «түүрүк сокуонунан» куттаан, сорук-боллур оҥорсуоруу гыммыттара табыллыбата. Народнай суутунан көрүллээн икки-лии сыл усулуобунайдык уурулуннулар, эбэтэр, биир эмэ кыра кэһиини таһаардахтарына, оҕо хаайыытыгар барыахтаахтар. Өскүтүн ити оҕолор сайыҥҥы кэмҥэ туһалаах сынньалаҥҥынан хабыллыбыттара буоллар, итинник дьылҕалаһыахтара суоҕа этэ.

«Кыымҥа» баайыннай-ээргиннэй «Орленок» оонньууга обургу уолаттар түүк, оҕолор утуйа сыттахтарына, балаккаларга саба түһэн VI кылаас үөрэнээччитин сибиҥ тоноҕоһун оһоллообуттарын, күлүгээннээбиттэрин туһунан суруллубута. Онтон үөрэх оройуонунааҕы салаата сөптөөх түмүгү оҥостубата. Итиннэк түбэлтэ быйыл Диринҥэ хатыланна. Чурапчыттан 12 оҕо дьоннорун мотоциклаларын ыланнар оҕуһар сылаллаах тахсыбыттар. Онуоха бириэмэтигэр улахан дьон көмөҕө кэлэн тохтоппуттар. Ол сүрүн бириэмэтинэн бас быйыгар Мындаҕааһыга ыытыллыбыт байыаннай-патриотическай оонньуу кэмигэр тахсыбыт мучумааннаһыы буолбута. Бу күлүгээннээһиҥҥэ кыттыбыт Чурапчыттан 12, Диринҥэн 14 оҕо Хоптоҕо сельсоветыгар мигырыйан быһаарыы биэрбиттэрэ, буруйдарын билиммиттэрэ, сыыспыттарын өйдөөбүттэрэ. Оҕолор тэрийээччилэригэр үлэһииттэрэ көрүүгэ, дьаһал ылыыга предстабление оҥоһуллубута. Ол эрээри Хадаар, Хоптоҕо, Чурапчы сельсоветтарын исполкомнара ити дьыаланы бачааҥҥа диэри быһаарбаттара өйдөммөт.

Буруйу оҥорор оҕолор комсомол уонна пионер сааастаахтар. Кинилэр ортолоругар тэриллиэхтээх «Эдэр Дзержинец», «Милиция эдэр көмөлөһөөччүлэрэ» диэн общественнай тэриллэлэр үлэлээбэттэр, отчуокка эрэ нэрдэрүллэллэр. Комсомольскай тэриллэлэр, пионерскай дружиналар буруйу оҥорооччулары дьүүллээбэттэр - дьүүһүннээбэттэр, кинилэр орто лоругар ис-тэр-өйдөтөр үлэни ыыппаттар. Орто оскуолалар көҥүл түстүүгэ күрэхтэһиилэрин кэмигэр X кылаас үөрэнээччилэрэ Зверстов Федя, Захаров Володя, Макаров Петя Чурапчы күөлүгэр Одьулуунтан калбит икки оҕону туох даҕаны сыалтаҕа суох кырбаабыттар, эссо саммыттар. Ити түбэлтэни билэр эрээри буруйдаахтары булуугга сорох үөрэнээччилэр көмөлөспөтүлэр. Одьулуун оскуолатын директорын сүрүгүн икки нэдиэлэ хойутаан баран милиция отделыгар биэрбиттэрэ. Ити барыта сиилистиэп барыактын уустугурдар.

СПТУ үөрэнээччитэ Иванов Сеня мотоцикл аварыйатыгар олбүтэ. Оҕолор транспорынан мэҥиктээһиннэрэ үгүс. Ол үрдүгэр тэрээппиттэргэ административнай миэрэлэри туттуу олус сатах. Тэрээппиттэр, дьыала ис хоһоонун билбэккэ эрэ, сурах хоту буруйдааҕы быһаара, бэйэлэрин оҕолорго буруйа суоҕун дакаастыы сатааһыннара үгүстүк тахсар. Итинник комуссаһиин иитэр-үөрэтэр үлэҕэ улахан мэһэйдэри үөскэтэрин өйдүү да сатаабаттар.

Ордук Сылан, Кытаанах, Болтоҕо нэһилиэктэригэр оскуоланы ситэ бүтэрбэтэх оҕолор элбээтилэр. Оскуола реформатын токурутан өйдөөһүнтэн үөрэҕин бараарбаттары сааастарын ситэ илик оҕолор комиссияларыттан сибээһэ суох оскуолаттан устуу массабай буолан иһэр. Оскуола, тэрилтэ, общественность биир уопсай сибээһэ суох үлэлииллэр. Чурапчы орто оскуолатын оҕолоро туох даҕаны хонтуруола суох түүннэри бэйдиэ сылдьыыллара үгүс. Ол түмүгэр дьон бас билэр малларын уоруу, остолобуойдары алдьатыы, дьиэлэр тастарыгар турар массыыналар таастарын үлтү сынньыы түбэлтэлэрэ тахсыталыыллар. Оҕолору иитиигэ эпиэттиэстэрин илэтэлиит тэрээппиттэр Чурапчы сельскай Советын исполкомуттан сорохтор ыҥыраалтаннылар, сорохтор үлэлиир тэрилтэлэрин көрүүтүгэр биэриллибиннилэр. Өскөтүн «Всеобуч», «Забота» операциялар бириэмэтигэр ыыталлаллара эбиттэ буоллар, оҕолору кэмигэр итинник түүгэри быһыыны оҥоруутган сэрэтэр дьаһаллар ылыллыа этилэр.

Сааастарын ситэ илик оҕолор буруйу оҥоруулар ын эрдэтигнэ сэрэтии болҕуруостара араас таһымнарга, ССКП райкомун бюротугар тиийэ көрүллүүнүлэр да, хамсааһын тахса илик. Ылыныллар уураактар толоруллубаттар. Оскуолалар директордарын иитэр үлэҕэ солбуйааччылар чааастатык улары́йа тураллар. Сааастарын ситэ илик оҕолор дьыалаларын көрөр комиссия председателинэн райисполком председателин солбуйааччы буолуохтааҕа тутуһуллубат, комиссия босхоломмут секретардаах буолуохтааҕа эмиэ суох. Онон бу комиссия кииртин матырыйааллары хойутаан да буоллар көрбүтэ буолуунан үлэтэ мүнүрдэнэр. Үүнэр көлүөнэни сиэр-майгы өттүнэн иитии, кини быһыытынан сайдыытын боппуруостарыгар үлэни тэрдүттэн уларыта тутар уолдьаста.

А. ГАБЫШЕВ,
сааһын ситэ илик оҕо инспекциятын участковай инспектора.

ИДьО пресс-группатын иһитиннэриитэ

1988 сыл төрдүс кварталыгар киирэн баран оройуон территориятыгар маннык холуобунай буруйдар оҥоһулуннулар:

—алтынньы 14 күнүгэр Чурапчы сэлиэнньэтигэр гражданин Никитин А. В. бэйэтин дьиэтигэр арыгылаан баран түүн гражданин Чирков Л. Н. быһаҕынан уҥа атаҕын хорук тымырыгар анньан өлөрбүтэ.

—алтынньы 15 күнүгэр Чурапчы орто оскуолатын VII кылааһын үөрэнээччилэрэ Кузьмин П. уонна Оконешников В. хаһаайыстыбаннай таһаардар маҕаһыыннарын ыскылааттыттан 145 солк. сыаналаах илюшкалары уоран 1 кварталга кэтэх автомашинаттан граждан-нар малларын уорбуттара;

—алтынньы 24 күнүгэр Чурапчы сельпотун рабочайа гражданин Сивцев Н. Н. автомашина рулугар итирик олорон тутуллубута. Сивцев аас-пыт өттүгэр итинник эмиэ таһаарам турар;

—сэтинньи 1 күнүгэр сэллик балыыһатыгар гражданин Карпов М. С. итирик сылдьан хабыр күлүгээннээһинин иһин РСФСР ХК 206 ыст. II чааһынан көрүллэр буруйдааһыҥҥа тардылынна;

—сэтинньи 2 күнүгэр Мындаҕаайы бөһүөлэгэр турар автомашинаттан икки бэргэһэ уоруллубута.

—сэтинньи 18 күнүгэр Маралаайы бөһүөлэгэр «Мугудай» совхоз рабочайа Местников В. С. үөрэнээччилэри кырбаабыта, халаабыта.

Ити кэмҥэ бытархай күлүгээннээһиниин таһаарыы административнай эппиэккэ тардылыннылар: Дьячковскай В. А.—«Чурапчы» совхоз рабочайа; Макаров С. Н., Иванов Т. В., Иванов В. Е., Федоров К. В., Попов Н. В.—бары сэллик балыыһатын эмтэнээччилэрэ; Оконешников Н. Н. уонна Данилов А. Н.—«Якуткоммунэнерго» кочегардара.

Төрдүс кварталга итирдээн милицияҕа аҕалылыннылар: Сысолятин Е. Е.—Чакыр отделениетын рабочайа; Томскай Н. П., Коркин Н. Ю., Саввинов А. А., Лукомцев М. М., Горохов С. С.—бары 13 №-дээх СПТУ үөрэнээччилэрэ; Гурьев А. В.—«Якутагропромстрой» МПМК-тын рабочайа; Хоютанов В. М.—Субуруускай аатынан совхоз рабочайа; Максимов Н. С.—Чурапчы сельпотун рабочайа.; Потапов П. П.—«Агропромхимия» тракторина; Винокуров К. К.—Субуруускай аатынан совхоз рабочайа; Софронов Н. С.—Чурапчы с. олохтооҕо, үлэлээбэт; Петров С. М.—Чурапчы автозаправочнай станциятын рабочайа; Корякин М. А.—«Агропромхимия» водителэ; Соломонов П. С.—Субуруускай аатынан совхоз фиэрмэ; Бехтюев Г. Н.—авиапорт кочегара; Толстоухов В. М.—суолу тутар өрөмүөнкүүр участок водителэ; Андреев А. А.—«Якуткоммунэнерго» кочегара; Гуляев М. С.—Мугудай сельсоветын кочегара; Федоров А. А.—Субуруускай аатынан совхоз сылгыһыта; Антипин А. А. — «Якутмелиоводстрой» ПМК-тын тракторина.

Күттүөннээх үлэ көстүбэт

Оройуоҥҥа арыгылааһыннаах сибээстээх буруйу оҥоруу аҕыйаабат. Маныаха Чурапчы (исполком председателэ А. А. Захаров), Одьулуун (Д. Д. Петров), Хоптоҕо (Н. С. Дмитриев), Сылан (А. А. Федина), Кытаанах (А. М. Максимов), Болтоҕо (А. М. Слепцов), Болугур (Г. Г. Попов) сельсоветтарыгар балаһыанньа мөлтөх. Ити сельсоветтарга холуобунай буруйу оҥоруу уонна общественнай бэрээдэги кэһии ахсаана былырыыҥҥытааҕар элбээтэ. Онуоха түбэлтэлэр ордук хото ычсат өттүттэн таһаарыллаллара дьиксиниилээх.

Сельскэй Советтар исполкомнара, кинилэр комиссиялара, общественнай тэриллэлэр уонна үлэлээх коллективтарга общественнай бэрээдэги бөҕөргөтүүгэ, буруйу оҥоруу сэрэтиигэ ыраахтаах ситэтэ суох үлэлииллэр. Маныаха кинилэн, түмэн кэлгиник кэпсэтии ыытыллыбат, активы үөрэтии тэриллибэт.

Добровольнай народнай дружиналар үлэлээбэттэрин тэгэ. Бу дьыаланы ДНД оройуоннааҕы штаба илиитигэр ылан салайбатах сүрүннээбэт, тэрийбэт. Ол түмүгэр миэстэтээҕи штабтар активностара букатын намыһах. Үлэҕэ ордук оройуон кииннигэр мөлтөх. Манна дьуһуурустубаҕа тахсыы графига мэлдьи кэһиллэр. Дьиҥинэн, ис дьыала отделыттан туһааннаах үлэ коллективын салалтата дружинниктар тахсыахтаахтарын туһунан эрдэттэн сэрэтиллэр. Холобурга кэнники үс ыйы ылан көрүөҕүҥ. Онтон көстөрүнэн, ветстанция дружинниктара алтынньы 29, сэтинньи 14 уонна ахсынньы 6 күннэригэр дьуһуурустубаҕа тахсыбатахтара. Ити курдук киносеть дирекциятын, райсвязь аппаратын, библиотека, дизельнай электростанция үлэһиттэрэ ыкыһин дьуһуурустубаны кэтүппүттэрэ. Чурапчы орто оскуолатын, лесопункт, сибээс оройуоннааҕы узелын, о. д. а. үлэ коллективтара эмиэ көтүтүүлээхтэр.

Атын даҕаны общественнай тэриллэлэр, этиллибитин курдук, правопорядогы бөҕөргөтүүгэ күттүөннээх үлэни ыыппаттар. Ол иһигэр ордук табахтыстыы суттар, административнай комиссиялар, опорнай пууннар, о. д. а. Маныаха райсовет исполкома эбии дьаһаллары ылыахтаах этэ.

С. ОКОНЕШНИКОВ,
М. САВВИН,
ис дьыала отделын сотрудниктара.

Бүттүүн кыттарбыт наада

Арыгылааһыны уонна итириктээһини утары охсуһууну күүһүрдэр туһунан дьаһал ылыллыбыта үс сылтан орто. Ити кэм устата элбэх үлэ ыытылынна. Олор түмүктэрин бүгүн биһиги илэ көрөбүт. Урукку курдук итирэн баран уулуссаҕа сылдьар дьон ахсаана аҕыйаата, арыгылааһын содулугар буруйу оҥоруу биллэрдик аччатылынна. Итиннэргэ хас биирдиибит түс бэйэтин кылаата түгүй, бытаһыы туох үлэни ыыттыбыт, общественнай тэриллэлэргэ туох көмөнү оҥордубут?

Итиннэх эппиэтиир күчүмэҕэй. Сокуону олоххо киллэриигэ туох оҥоһуллубутугар биһиги кылаарбыт кылаапыт суох диэргэ тиийэбит. Ол курдук, арыгылааһыны утары охсуһууну күүһүрдүү, самогону, бырааганы оҥоруу төрдүттэн эһии туһунан сокуон тахсыытыттан биһиги аҥардас хаарчахтыыр эрэ дьаһаллары туттуунан мүнүрдэнэбит.

Ииникитин бу итэҕэстэрбитин хайдах туоратабытый, алҕастарбытын көннөрөбүтүй? Бу аҥардас бэрээдэги араҥаччылыыр органнар үлэһиттэрин эбээһинэстэрэ буолбатах. Биһиги общество бүттүүнүн соруга. Билигин оройуон кииннигэр да, нэһилиэктэргэ да общественнай тэриллэлэр көрдөбүлгэ ыраатынан эппиэттэабэттик үлэлииллэр. Нэһилиэнньэ ортотугар иитэр-өйдөтөр үлэни уоталкүөнэ, дьоҥҥо тиийэтиитэ суохтук ыыталлар. Ол түмүгэр сорох түктэри быһыылар күөрэйтэлииллэр. Холобур, Мугудай нэһилиэгэр сокуотнай сааһын сиппит Владимир Местников буруйу оҥорон холуобунай эппиэккэ тардылынна. Кини ити иннинэ дьон чаһыыһай бас билиитин уоран сааастарын ситэ илик оҕолор комиссияларыгар көрүллүбүтэ. Онтон быйыл саас общественнай миэстэҕэ күлүгээннээбит кини Мугудай сельскай Советын көрүүтүгэр биэриллибитэ. Ону бириэмэтигэр Местниковы дьүүллээбэккэ таах хаалларбыттара. Ол түмүгэр бу киһи ыар буруйу оҥорууга тиийбитэ чахчы.

Ити курдук сир ахсын общественнай тэриллэлэр үлэлэрин салайыы, хонтуруоллааһын ситэтэ суох. Онон кинилэр сыл саҕаланыытыгар аатыгар эрэ оҥостубут былааннарынан уоскуйан, ханнык даҕаны үлэни ыыппакка олороллор. Бары партийнай, общественнай тэриллэлэр, сельсоветтар исполкомнара кэлэр сылга үлэни төрдүттэн тупсарар дьаһаллары билиҥҥиттэн толкуйдуох, буруйу оҥорууну туоратыыга билиҥҥи көрдөбүлгэ эппиэттиир үлэни тэрийиэх тустаахтар.

В. ТРОФИМОВ,
участковай инспектор.

КСК: көдьүүс уонна хаачыстыба

- *Ыалдьытымсах Чыаппараҕа*
- *Сцена сытыы «чыпчархайа»*
- *Хахыйах үүнэр-сайдар*

Спортивнай бырааһыннык

Н. Н. Решетников председателлээх Чыаппаратааҕы КСК спортивнай бырааһынньыгы тэрийдэ. Манна оройуон совхозтарын спортсменнара түмсэн хапсаҕайга, гиирэны анньыыга уонна мас тардыһыытыгар бастыыр иһин күрэс былдьастылар. Хапсаҕайга эрилик, тэк гиирэны анньыыга «чурапчылар», мас тардыһыытыгар «мугудайдар» бастаатылар.

Хапсаҕайга «Чурапчы» совхоз спортсменнара Сэмэн Макаров, Егор Яковлев, Виктор Спиридонов, Эрилик Эристиин аатынан совхоз хапсаҕайдьыттара спорт ветерана Николай Окопешников, Егор Карпузов чемпионнаатылар. Абсолютнай чемпионнакка 12 тустуук кыттыынна. Финалга диэри кыайтарыыта суох тиийбит Сергей Постников (оройуон кииннэ) уонна Егор Карпузов көрсүһүүлэригэр Сергей лаппа сабыйан, абсолютнай чемпион аатын ылла. Гиирэны анньыыга «Чурапчы» уонна «Мугудай» совхоздар ватыһыылар. Мас тардыһыытыгар Егор Яковлев уонна «Мугудай» совхозтан Василий Слепцов, Фанис Сабиркалов бастаатылар.

Күрэхтэһии үрдүк тэрээһиннээхтик, бырааһынньык быһыытыгар, майгытыгар ааста. Олохтоохтор ыалдьыттары «Молодежнай» кафеҕа ас араһыйнан күндүлээтилэр, дискотека, видеозал үлэлээтилэр. Спортивнай тиһэбаардарга лотерея оонньонно. Онно кыттан Одьулууттан күрэхтэһэ кэлбит Николай Рязанскай «Минск» мотоциклы сүүйэн үөрдэ-көттө. Спортсменнар күүстэринэн концерт тэрилиннэ.

КСК советын чилиэннэрэ комсомольскай тэрилтэттэн Марфа Попова, ҕа, Парасковья Макароваҕа, культура үлэһитэрэ Михаил Пестряковка, Василий Пахомовка, Светлана Борисоваҕа, Чыаппара бары олохтоохторугар махталбыт улахан.

Н. ФЕДОРОВ,
оройуоннааҕы спорт-комитет председателэ.

Сиэр-майгы тематыгар

Хоптоҕотооҕу КСК иһинээ үлэлиир. Дириҥнээҕи народнай театр ааспыт сыллартан сиэр-майгы тематыгар үтүө наахтык үлэлиир. Быйылгы сезонун эмиэ Ал. сен. Сивцев «Абааһылар муннъахтара» диэн пьесатынан аста. Манна арыгы, наркомания сиэр-майгы сатарыйыытыгар тиэрдиитэ ылынныарылаах тык көрдөрүллэр. Арыгыһыт Тобох Сэмэн, куһаҕан дьаллыкка маларбыт Кыыс Кыскыйдаан, Хара Сымыыт, Күнүк Ньоҕой... Итн ааттар бэйэлэрэ ким түгүн-ханнык этэллэр... Оруоллары артистар Константин Романов, Алексей Алексеев, Наталья Аммосова, Осип Хомтанов, Спиридон Пестерев уо. д. а. ситиһиилээхтик толордулар. Көрөөччүлэр күлүүгүнэн ооньотуурну биһирээтилэр. Спектаклга барыта 40-ча киһи кыттынна.

Коллектив бу күннэргэ гастролга сылдьар.

Бу күннэргэ совхоз Мэлдьэхситээҕи участактар сырытта. Манна орто оскуола кэнниттэн производствоҕа үгүө суобастаахтык, таһаарыылаахтык үлэлээбит Татьяна Тарабукинаны, Александра Пестереваны, Лариса Поксеевзны, Лена Филипповааны уонна Татьяна Никоновааны үөрэхэ атаарыы бэчэрин ыытта. Кыргыттар «Сардаҥа» фермаҕа бөһүлэан-кэһүлэн үлэлээбиттэрэ. Коллектив оройуонга үчүгэй үлэлээһинэн биллибитэ. Ол да иһин кииниларэ совхоз, отделение салайааччылара махтал тылларын этэн атаардылар. Фермаҕа Дириҥ орто оскуолатын бүтэрбит 14 эдэр үлэһит кэллэ. Драмколлектив манна эмиэ А. Сивцев «Аһаҕас аан» диэн айымнытын туруорда. Кини сүрүн геройа — олох тэмтэргэннэгэр түбэспит киһи. Общество, чугас дьонсергэтэ туоратыыларыгар, кырыылаах харахтарынан көрүүлэригэр түбэспит киһи ыар дьылҕата көрөөччүлэри долгутта.

А. ПЕТРОВА.

Культура-спорт дьиэтэ аһылынна

«Мындаҕааһы» совхоз саҥа тэриллибит отделениетыгар «Хахыйахха» ахсынньы 3 күнүттэн Культура-спорт дьиэтэ аһыллан үлэлээн эрэр. Бу 209 тыһ. солк. суумалаах дьиэни Василий Алексеевич Дрочинскай салайааччылаах интернациональнай бригадата туппута.

Культура-спорт дьиэтин бастаны дьаһалыгар кытта кэлбит П. М. Решетников аатынан Чурапчытааҕы народнай театр коллектива Салам Кадаидзе «Молниялаах куртка» диэн комедиятын туруорда. Манна ооҕо саҥа ааспыт художник, Якутскайдааҕы художественнай училище преподавателэ А. С. Иннокентьева бэйэтин хартыыналарын бэлэх биэрдэ. Манна ааспыт бастаан ыытыллыбыт спортивнай күрэхтэһиигэ алта хамаанда кытынна. Онно Соловьев отделениета бастаата; ыалдьыттыы кэлбит Амма оройуонун «Целиннэй» совхоһун Сулҕатчытааҕы отделениета иккис. Болугур отделениета («Мындаҕааһы») үһүс миэстэлэннилэр.

— Хахыйах отделениета былырыын баччаларга баара-суоҕа 29 үлэһиттээҕэ, билигин манна 65 рабочай баар. Аҕыйах хонуктааҕыта үрдүк күүрүүлээх линияттан электроэнергияны ылар буолла. Хахыйах үүнэр-сайдар. Онуоха саҥа аһыллыбыт Культура-спорт дьиэтэ ыырата суох оруоллаах буолуоҕа, — диэн этэ отделение управляющайа М. С. Седалищев.

Т. КАРДАШЕВСКАЙ.

РЕДАКЦИЯ ПОЧТАТЫТТАН

КЫРА ДА КЫАЛЛЫБАТ

Үһүн-Күөл нэһ үһүгэр 2 №-дээх бородуукта маҕаһыына үлэлиир. Мантан «Чурапчы» совхоз киин бөһүөлэгин 64 хаһаайыстыбата аһылык-үөлүн атыылаһар. Ол эрээри килиэп аҕалаллыбат буолан, олохтоохтор улаханнык эрэйдэнэбит. Урут ардыгар уу баһан автомашинанан, сороҕор оҕуһунан тиэйэллэрэ. Ордук кыһыҥҥы ыйдарга кырдьаҕас, оҕо-уруу өттө бэйэлэк арҕаа уһугар килиэп атыылаһа барара маннааҕай дьыала буолбатах.

Онон Сылан сельпота бииһиги бөһүөлэк иһигэр маҕаһыыныгар килиэби, урут аһы тиэйтэрэригэр дьаһалы ыларын күүтэбит.

В. НОГОВИЦЫНА.

СӨРГҮТЭР СӨП

Быйыл сайын Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хаҕахсыттааҕы отделениета Мэҥэрэ үрэҕин сорох бадараахтарыттан бэлачча оту соҕотуонкалаата. Ол эрээри манна сири туһалан өтөрүт ыытыллыбата, оҕол атҕас от ылыллыахтааҕ хаалла. Урут, бөдөҥсүйбүт колхоз ардахситинэ, Е. С. Николаев үлэни саҕалаабыта кэлин умнуута хаалбыта.

Онон билигин совхоз салалтата ити үлэни сөргүтэрэ, Мэҥэрэ үрэҕэ тоҕоу туһаҕа таһаарара наада.

Т. СОКОЛЬНИКОВ.

КИМ БЫҺААРАР?

Бэйэм үһүс оҕолоох олоробун. Кыра уолум тохус ыйа буолла. Урут Сулгурууйскай аатынан совхозка фермаҕа үлэлиибитим. Бу ахсын ылыахтаах пособиебын биэрдэрээлэригар кэрдөһөн совхоз Хатылытааҕы отделениетын местномугар сайабылыаннъа биэрбитим да, иннин-кэннин кыайан быһаарбаккалар, пособиебын баччааҕга диэри ыла иликпин.

Онон мин государство биэрэр көмөтүн кимиэхтурорсан, хантан булан ылабыный?

В. Д. ЗАХАРОВА,
Үс оҕо ийэтэ.

ТЭҤНЭЬИИГЭ ХАРГЫС

Япония столицатын эдэр олохтоохторун баһаар угустэрэ общество дьахтар оруолун туһунан былырыгы үгэһинэн толуйдуулар. Итиин Токио муниципалитета ыыппыт чинчийиилэрин түмүктэрэ биэргэтэллэр. Бэтэттэммит дьахтайдар нөрдэрэллэрүнэн, эр дьон уонна дьахталлар икки ардыларыгар толору тэҥнэһии кыаллыбат диэн ыйытыллыбыт дьон 80 бырыһыаннарыттан ордуктара аҕаллар. Кинилэр саныылларынан дьахталлар дьиэни дьиэлиэхтээхтэр, оҕолорун иитиэхтээхтэр, эр дьон үлэттэн араҕдьыйа суохтаахтар.

(«Советская Россия» хаһыаттан).

Хоровой коллективтары оройуоннааҕы көрүү-конкурс БАЛАҺЫАННЬАТА

Ийэ дойдуга таптал, интернационализм үрдүк идеяларын, советскай норуот революционнай, бойобуой уонна үлэ үтүө үгэстэрин, социалистическай олох ордуктарын, норуоттар доҕордоһууларын пропагандалааһын итиэннэ бырааттыы омуктар, нуучча уонна советскай классиктар айымньыларын, советскай композитордар, саха мелодистарын ырыаларын нэһилиэнньэ ортотугар киэҥник тарҕатыы, хоровой коллективтар үлэлэригэр нэһилиэнньэ киэҥ араҥатын тардыы, мастерствоны үрдэтии көрүү-конкурс сыалынан буолаллар.

Көрүү-конкурс тохсунньу 20 күнүттэн олунньу 15 күнүгэр диэри совхозтарынан, оройуон киинигэр тэрилтэлэринэн ыытыллар.

Эбэһээтэлинэй ирдэнэр нүөмэрдэр, хоровой ырыа — 2, булгуччулаах вокальнай толоруу — дьахталлар эбэтэр эр дьон ансамбллэрин толоруутугар (талбыт көрүүгэ) 2 ырыа. Дуэт, квартет, трио (талбыт көрүүгэ) толоруутугар 2 ырыа.

Түмүгү таһаарыы коллективтар үлэлэрин бэс киһиттэн састааптаах жюри 5 баллаах системанан сыаналыыр. Онно толоруу мастерствота, сценическай культура, кэстүүм, массабас учуоттанар.

Кыайыылаахтар хоровой коллективтары республикатааҕы көрүүгэ кыттар бырааба ылаллар, тэрийэр комитет дипломнарынан уонна аҕал бирикэстэринэн наҕараадаланаллар.

Мунаарар боппуруостарга быһаарыыны манньык телефоннарынан ылыахха сөп: 21-257, 21-482. Оройуон киинин тэрилтэлэригэр түмүк икки бөлөҕүнэн — производственнай уонна государственнай тэрилтэлэргэ туспа-туһунан — таһаарыллар.

Совхозтардааҕы хоровой коллективтары көрүү графига:

Тохсунньу 22 күнэ — Эрилик Эристиин аатынан уонна Карл Маркс аатынан совхозтар. Ыытыллар сирэ — Хоптоҕо.

Тохсунньу 29 күнэ — «Мугудай» уонна Субуруускай аатынан совхозтар. Ыытыллар сирэ — Хатылы.

Олунньу 5 күнэ — «Мындаҕааһы» совхоз. Ыытыллар сирэ — Мындаҕааһы.

Олунньу 12 күнэ — «Чурапчы» совхоз. Ыытыллар сирэ — Үһүн Күөл.

Оройуон киинин тэрилтэлэрин хоровой коллективтарын көрүү графига:

Тохсунньу 20 күнэ — Чурапчы орто оскуолата. (Эппиэттээх — С. А. Бродникова). Интернат-оскуола, спортивнай оскуола, оҕус кыттааспах оскуола, «Чуораанчык» детсад коллективтара. (Эппиэттээх — Л. М. Винокурова).

Тохсунньу 21 күнэ — оройуоннааҕы киин балыыһа, санэпидстанция, аптека, «Мичил» дьааһыла-сад коллективтара. (Эппиэттээх — В. М. Кузьмина). Наһаалтанньыт олох-дьаһах өҥөтүнэн хааччыйыы производственнай управлениета уонна дьиэ-уот, коммунальнай хаһаайыстыба производственнай управлениета. (Эппиэттээхтэр — С. Р. Евграфова уонна А. В. Гуляев).

Тохсунньу 27 күнэ — «Агропромтехсервис», нүөлсүүтэр-куурдэр системалары үлэлэтэр управление участага уонна «Березка» детсад. (Эппиэттээхтэр — Р. Р. Иванов уонна А. А. Шадрин). Маһы таҥастыыр комбинат, «Туллукчаан» детсад. (Эппиэттээх — А. П. Листиков). Оройуоннааҕы сибээс узела, ЛТЦ, суолу тутар-өрөмүөннүүр учаастак, авиапорт, лесопункт, өрөмүөннүүр-тутар учаастак, оройуоннааҕы үп отдела, спорткомитет уонна ВДФСО коллективтара. (Эппиэттээхтэр — В. Е. Ефремов, В. Н. Евграфов, П. М. Габышев).

Олунньу 10 күнэ — «Агропромстрой», лесхоз, «Агропромэнерго», «Сельэнерго», «Агропромстрой» детсадын коллективтара. (Эппиэттээхтэр — Н. Н. Корякин, Н. П. Толстоухов). «Якутмелиоводстрой» ПМК, «Агропромхимия», эт-үүт комбинатын, ветстанция, «Якутмелиоводстрой» ПМК детсадын коллективтара. (Эппиэттээхтэр — П. Н. Мишкин, Е. Е. Борисов). Ис дьыала оройуоннааҕы отдела, нарсуд, ВДПО баһаарынай депо, военкомат, райсобес, «Улыбка» детсад коллективтара. (Эппиэттээхтэр — П. П. Борисова, В. В. Аржаков).

Олунньу 11 күнэ — райпотребсоюз, сельпо коллективтара. (Эппиэттээх — М. Н. Матвеева). Оройуоннааҕы киин уонна оҕо библиотекалара, киносеть, «Якуткоммунэнерго», оҕо комбината, редакция уонна типография коллективтара. (Эппиэттээхтэр — А. А. Сивцев, П. И. Попов, М. Н. Калачева, А. В. Валгантаева).

Хос быһаарыы: тэрилтэлэргэ культура специалистарын оҥолорө толоруохтаах оҥоһуулар. Табабыр кэмэйин райсовет исполкомун культураҕа отдела уонна оройуоннааҕы музыкальнай общество кытта сөгүрүһэн дуогабар оҥорсуллар.

ТЭРИЙЭР КОМИТЕТ.

БИЛЛЭРИИЛЭР

Чурапчы сельпота трендиэй бэдэрээтинэн сылыныньэ кэрөөччүлэргэ наадыйар. Үлэлии баҕалаахтар үлэ кэмнэр нэһиилиэ билсиэххитин сөп. Телефоммут: 21-790.

Администрация.

13 №-дээх СПТУ сүрүн маннык үлэһиттэргэ наадыйар:

— үөрэтээччи маастардар инженер-электрикка. Оклада стаһыттан тутулуктаах, кырата 160—190 солк.;

— производственнай үөрэтии маастарын миэстэтигэр техник электрикка. Хамнаһа 160—180 солк.;

— үөрэтээччи маастардар инженер механикка. Оклада 180—190 солк.

Дирекция.

«Маарыкчаан ычата» литературнай түмсүү чилиэннэрин, литератураны таптааччылары ахсынньы 16 күнүгэр, бээтинсэҕэ, киэһэ 5 чаастан оройуоннааҕы библиотека ааҕар саалатыгар кэлэн, мин ини Николай Поповка анаалаах биэчэргэ ыҥырабыт.

Түмсүү совета.

Редактор П. Н. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а». ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21-332, отделы — 21-265, общий — 21-505.

«САҤА ОЛОХ» («НОВАЯ ЖИЗНЬ») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов.

Газета издается на якутском языке. Выходит по вторникам, четвергам и субботам. Индекс газеты 54967. Объем — 1 усл. печ. лист. Тираж — 3963 экз.

ЗАКАЗ № 150.

Чурапчинская районная типография Госкомиздата ЯАССР, с. Чурапча, ул. Карла Маркса, 26 «а».